

Asia: VN/26268/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi vesihuoltolain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Huomiot pykälistä (luonnos laiksi vesihuoltolain muuttamisesta) ja säännöskohtaisista perusteluista (luku 7)

Varsinais-Suomen ELY-keskuksen huomiot pykälistä ja säännöskohtaisista perusteluista:

3 §: Vesihuoltolaitoksen määritelmän muuttuminen heijastuu vesilain valvontaan (VL 3 luku 3§), mikä voi lisätä valvottavien laitosten määrää ELY-keskuksessa ja myöhemmin Lupa- ja valvontavirastossa.

3 § Vesihuoltolaitoksen määritelmän muuttaminen toiminnalliseksi aikaisemman toiminta-alueeseen sidotun määritelmän sijasta selkeyttää säätelyn piirissä olevien laitosten rajaamista. Vesihuollon turvallisuus paranee, kun merkittävät laitokset ovat saman säätelyn ja valvonnan piirissä.

3 § kohta 3) Vesihuoltolaitoksen määritelmän selkeyttäminen on kannatettavaa ja tuo lain soveltamiseen lisää laitoksia. Huomioitava kuitenkin esitetty 50 henkilön perustuva rajausta, sillä vesiosuuskuntien alueella saattaa jopa yhden talouden muutoksella muuttua se, onko kyseessä vesihuoltolaitos vai ei. Muutosten vaikutus on hyvä kirjata selkeästi perusteluihin, katsotaanko henkilömäärää esim. vuositasolla vesihuoltolaitosten osalta.

4 c § Julkisomisteisten vesihuoltotoimintojen ja vesihuolto-omaisuuden säilyminen kuntien ja asiakasomisteisten osuuskuntien määräysvallassa on huoltovarmuuskulmasta perusteltua ja osaltaan varmistaa alueellisen varautumisen koordinaatiota toimialarajojen yli (esim. vesi-, jätevesi-energia, tietoliikenne).

5 §:n mukaan ELY-keskus ohjaa alueellisten vesihuollon yleissuunnitelmien laadintaa, jonka laadinnan yhteistyössä olisivat mukana mm. maakuntien liitot. Tämä mahdollistaa yhteensovittamisen maakuntakaavoituksen ja muun maakunnallisen suunnittelutyön kanssa.

5 a §:n mukainen kunnan vesihuoltosuunnitelma toimisi taustaselvityksenä yleiskaavalle, jossa on maankäyttö- ja rakennuslain mukaan otettava huomioon vesihuollon tarkoituksenmukainen järjestäminen kestäväällä tavalla. Kaavoitus ja vesihuoltosuunnitelma ovat molemmat kuntien tehtäviä. Vesihuoltosuunnitelmien valvonta kuuluisi ELY-keskukselle. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan ELY-keskukselle kuuluva kaavoituksen valvonta kohdistuu valtakunnallisesti tai maakunnallisesti merkittäviin asioihin.

6 § muutos on kannatettava, sillä on tilanteita, ettei esim. jätevesiverkostoa ole kannattavaa rakentaa. Laissa tai sen perusteluissa pitää olla selkeästi todettu, vastaako kunta lisäyksen mukaisesti muiden toimenpiteiden kustannuksista ja ylläpidosta vai kenelle vastuu kuuluu.

8 § Toiminta-alueiden hyväksymisen ja erityisesti niiden päätösten osalta, joihin ei tulla toiminta-alueita määrittelemään, kuulemisessa tulee varmistaa, että kuullaan sekä valtion että kunnan ympäristönsuojeluviranomaista, kun kyse on jätevesiviemäriä koskevista toiminta-alueista.

9 a § Vesihuoltolaitosten omaisuudenhallintasuunnitelmalla on huolehdittava voittojen kohdentamisesta ensisijaisesti kriittisen infran ylläpitoon ja kehittämiseen.

15 a § Vesihuoltolaitosten häiriönsietoa ja kriisinkestävyyttä parantavaa suunnittelujärjestelmää ja varautumista sekä osaamista on tuettava. Varautumisen ja valmiussuorituskykyjen (vaste häiriötilanteissa) osalta säätelyn on tärkeimmiltä osin oltava velvoittavaa.

15 b §: Häiriötilanteesta ilmoittamiseen viranomaisten välillä tulee olla toimiva tietojärjestelmä tiedonkulun varmistamiseksi.

15 b §: Nykyinen ympäristönsuojelulain mukainen häiriöilmoitus tehdään sähköisen asioinnin kautta YLVAan. Tietojärjestelmä ei tunnista VHL mukaisia ilmoitusvelvollisia laitoksia, eikä niiden tekemään ilmoitusta voida automatisoida toimittamaan kertaalleen tehtyä ilmoitusta myös VHL mukaiselle valvontaviranomaiselle. Tämä vaatii siis tietojärjestelmän kehittämistä, johon tulee myös varata rahoitus. Nykyinen tilanne, jossa ilmoituksen välittäminen olisi vastuuvälvojan tai muiden henkilöiden muistinvarassa tulee muuttaa teknisesti varmasti toimivaan häiriöilmoituksen siirtoon.

Huomiot muista hallituksen esityksen kohdista

Varsinais-Suomen ELY-keskuksen huomiot muista hallituksen esityksen kohdista:

Huoltovarmuuden kriittisen infran keskeisenä osana vesihuoltolaitosten varautumista häiriötilanteisiin on suunnitelmallisesti parannettava. Vesihuoltolaitosten omistuspohjasta riippumatta tulee vesihuollon toiminnallinen varautuminen toteuttaa alueellisena yhteistyönä viranomaisten valvonnassa, kansallisesti säädettyjen (ml. CER-dir) vaatimusten mukaisesti.

Vesihuoltolaitosten ja -verkostojen digitalisoituessa tulee kyberturvallisuuteen kiinnittää erityinen huomio, samalla kun varmistetaan järjestelmien toimivuudesta myös laajoissa ja pitkäkestoisissa sähköverkon häiriötilanteissa.

Vesilaitosten on varauduttava tuotanto- ja jakeluprosessien tahalliseen häirintään ja vahingontekoihin.

Muut huomiot

Varsinais-Suomen ELY-keskuksen muut huomiot:

Yhteiskunnan turvallisuusstrategia 2017, valtioneuvoston periaatepäätös, on uudistettavana ja ollut lausuntokierroksella (Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/12457/2021) ja uudistuksessa kirjattavat mahdolliset muutokset tulee huomioida vesihuoltolain muutoksessa.

Valtioneuvoston periaatepäätös huoltovarmuuden tavoitteista (1048/2018) tunnistaa vesihuollon yhtenä kriittisen tuotannon ja palveluiden turvaamista koskevista huoltovarmuuden kansallisista tavoitteista. VN periaatepäätös huoltovarmuuden tavoitteista on käynyt lausuntokierroksella (Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/30737/2022) ja mahdolliset muutokset tulee huomioida vesihuoltolain muutoksessa.

ELY-keskusten ja kuntien viranomaisten valvontatehtävät tulee selkeyttää ja mahdolliset päällekkäisyydet purkaa ja viranomaistehtävät ja vastuut selkeyttää tarvittaessa pykälittäin.

Mäkelä Timo
Varsinais-Suomen ELY - Johdon tuki -yksikkö